

Avmakt og frustrasjon blant helsearbeidere

Addis Ababa Fistula Hospital

Barneekteskap er vanlig i Etiopia, og tidlig ekteskap øker farene for skader på unge kvinner under fødsel. Spesielt er risikoen for utvikling av vesiko- eller rektovaginale fistler stor. Mange kvinner med slike skader er unge og har vært gjennom dødfødsler og fått store problemer med at de kontinuerlig lekker urin, noe som fører til sosial isolasjon. Noen får bekkensskader og problemer med å gå. Det antas at det årlig oppstår 80 nye slike skader per 100 000 fødsler i Etiopia. Forekomsten kan være like høy i andre fattige land.

I over 30 år har man behandlet slike fødselsskader ved Addis Ababa Fistula Hospital. Sykehuset har i dag over 70 senger, og 1 200 pasienter blir operert hvert år. Legene ved sykehuset har utviklet og tilpasset de kirurgiske teknikkene til et lavkostnadsland (1). Resultatene fra operasjonene er gode. 95 % av pasientene kan regne med å bli helbredet. Sykehuset har også utviklet et godt omsorgstilbud til pasientene, og tidligere pasienter deltar aktivt i omsorgsarbeidet.

I Etiopia, med over 70 millioner mennesker, er det under oppføring fem nye enheter for å forhindre og behandle fødselsskader. Formålet med det desentraliserte arbeidet er todelt: å forebygge fremtidige fødselsskader og å behandle pasienter.

Bernt Lindtjørn

bernt.lindtjorn@cih.uib.no
Senter for internasjonal helse
Universitetet i Bergen

Litteratur

1. Cron J. Lessons from the developing world: obstructed labor and the vesico-vaginal fistula. Med Gen Med 2003; 5, nr. 3: 24.

De fleste nyhetene fra Midtøsten det siste året har vært dystre. Hvordan opplever helsearbeidere og befolkningen der situasjonen? Ser de noen snarlig løsning eller er det avmakt og frustrasjon som dominerer?

For et år siden var vi i Israel og Palestina for å se på hvordan konflikten påvirker helsearbeidernes mentale tilstand (1).

I mars 2004 var vi der på ny i samme ærend. Denne gangen gikk turen først til Vestbredden og deretter til Gazastripen. Vi var to medisinstudenter som reiste sammen med et fagteam fra Universitetet i Tromsø for å lære om psykososialt støttearbeid i organisasjonen Palestinsk Røde Halvmåne, PRCS. Fagteamet bestod av en psykiater, en psykolog og en klinisk sosialarbeider.

Kunst som terapi

På et møte med psykologer og sosialarbeidere fra Betlehem og Hebron holdt psykologen et foredrag om kunstterapi, dvs. om hvordan man kan bruke tegning for å få pasienten til å uttrykke, tolke og bearbeide egne følelser. Under foredragene ble deltakerne satt til å tegne sine følelser. En av deltakerne fra Hebron tegnet først et vakkert landskap. Deretter tegnet hun svarte ruter over, slik at landskapet ble rammet inn i piggråd. I hennes tolking representerte det opprinnelige landskapet en utopi, en drøm om hvordan livet kunne vært. Piggråden representerte virkeligheten. Hun fortalte at hun følte seg som et dyr sperret inne i en zoologisk hage.

Med denne opplevelsen friskt i minne reiste vi til Hebron for å besøke familien til en av medarbeiderne i Palestinsk Røde Halvmåne. Landskapet rundt Hebron er grønt og frodig, men lite tilgjengelig for palestinere fordi Hebron, som alle byer i Palestina, er omringet av veisperringer. Palestinerne er som i fengsel. Hebron har ca. 120 000 innbyggere, og midt i sentrum bor det noen hundre israelske nybyggere. En del av disse nybyggerne bor i andre og tredje etasje i hus i gamlebyen. Når man går innover mot sentrum, er det som reisen i *Mørkets hjerte*, boken som filmen *Apocalypse nå* bygger på. Man føler at man kommer nærmere og nærmere galskapen. Alle butikker er stengt. Bortsett fra israelske soldater er det nesten ingen mennesker ute. I gamlebyen har palestinere satt opp et nett over gatene for

å skjerme seg mot søppel, matrester og steiner som kastes ned fra nybyggerne i de øvrige etasjene.

I Hebron har det i lang tid vært permanent portforbud etter klokken seks, da får ingen – ikke engang ambulanser – være ute. Vi observerte selv en nybygger som skulle ut for å kjøre bil; da ble plutselig alle gater stengt. Unger og foreldre måtte vente på hver sin side av gaten. Det var mye frustrasjonen og sinne blant palestinerne. 16–17 år gamle israelske soldater med skarpe våpen var satt til å kontrollere situasjonen. Vi opplevde det som meget skremmende.

En ni meter høy mur

Det viktigste som har skjedd i Midtøsten i løpet av det siste året er nok muren som bygges på Vestbredden. Muren strekker seg over et enormt område og er opptil ni meter høy. Muren er ikke helt ferdig, men der hvor den ennå ikke er påbegynt, er det mange steder elektriske gjerder med vollgraver og piggråd. Med jevne mellomrom er det høye kontrolltårn, hvor man så vidt kan skimte soldatenes gevær stikke ut fra de små gluggene.

Vi traff på muren mange steder. Overalt vakte muren sinne og frustrasjon hos helsepersonell og alle som blir rammet av den. Byene som omslutes av muren likner mer